груп і слідчо-оперативних груп взагалі не врегульовані. Вказане обумовлює необхідність уточнення, удосконалення та законодавчого урегулювання наявних прогалин і неточностей з даного питання, адже це негативно впливає на правозастосовну практику. Крім цього, теоретичні та прикладні питання в цьому напрямі потребують свого переосмислення, подальших наукових досліджень і вивчення з метою напрацювання рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення чинних нормативно-правових актів. Адже в указаних умовах курсантам, студентам, слухачам, ад'юнктам і навіть практичним працівникам правоохоронних органів досить складно розібратися в наявних процесах, положеннях нормативно-правових актів. Це, у свою чергу, вимагає і вдосконалення методичного забезпечення навчального процесу і підвищення кваліфікації вказаних осіб. З огляду на це кафедрою кримінального процесу та організації досудового слідства було підготовлено навчальний посібник «Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень». Метою цього видання є надання методичної і практичної допомоги в отриманні додаткових і більш поширених знань при вивченні та проведенні наукових досліджень з розглянутих проблемних питань.

Тож, резюмуючи викладене вище, можна ствердити, що сьогодні виникає необхідність у введенні до навчальної програми курсантів спецкурсу «Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами розслідуванні кримінальних правопорушень». У ньому доцільно матеріал кожної теми викласти у логічній послідовності: від загального до конкретного, від формулювання поняття до розгортання змісту окремих його елементів. Систему курсу доречно побудувати з урахуванням традицій викладення навчального матеріалу у вітчизняних підручниках, а також зважаючи на теоретичну та практичну значимість кожної теми, розробленість у межах теорії кримінального процесу, і нарешті, на особисті переваги.

Одержано 02.11.2017

УДК 342.95

Олександр Олександрович АВДЄЄВ,
кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри
кримінального права і кримінології
факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4203-8165

КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Реалізація сучасної політики і стратегії держави, які спрямовані на подальшу розбудову національної системи вищої освіти, її адаптацію та інтеграцію у європейське і світове співтовариство, з одного боку, та відсутність ефективної системи контролю за діяльністю вищих навчальних закладів та відповідних наукових досліджень з цієї проблематики – з іншого, обумовлюють актуальність і важливість пошуку актуальних правових засад здійснення контролю за діяльністю вищих навчальних закладів України.

Як свідчить зарубіжний досвід і аналіз чинного українського законодавства, контроль з боку держави, суспільства і особи за діяльністю вищих навчальних закладів може бути достатньо ефективним лише за умов використання комплексного підходу до його організації. Що ж стосується безпосередньо контролю, це означає тісну взаємодію і розмежування сфер відповідальності трьох гілок влади, особливо законодавчої і виконавчої. Функціонування вищих навчальних закладів будь-якої держави повинно базуватися на принципі суворої відповідності нормам Конституції та інших законодавчих актів, водночас перебуваючи під пильним контролем державних органів. На сьогодні, незважаючи на чисельні наукові праці, у науковій літературі нагальною є проблема відсутності єдиного визначення поняття контролю, що значно ускладнює процедуру його здійснення.

Загалом, в науковій юридичній літературі термін «контроль» (від франц. controle) означає перевірку чи спостереження з метою перевірки. Разом з тим, французьке controle (count+role) утворилось від латинського префікса contra, що означає протидію, і слова role, що означає

© Авдєєв О. О., 2017

виконання якоїсь дії. Отже, слово «контроль», окрім значення перевірки, нагляду з метою перевірки, у своєму змісті має також значення протидії чомусь небажаному. У такому контексті термін контроль слід розглядати як перевірку, а також спостереження з метою перевірки для протидії чомусь небажаному, для виявлення, попередження та припинення протиправної поведінки [1, с. 43]

Щодо безпосередньо контролю, то В. М. Гаращук наголошує, що «контроль – явище соціальне, неоднозначне, яке з позицій більш філософських, аніж правових можна визначити як сукупність різних за формою дій, що здійснюються …» [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 46] з метою: «застосування заходів щодо попередження правопорушень (з правом прямого втручання в оперативну діяльність об'єкта контролю); надання допомоги підконтрольній структурі в поновленні законності і дисципліни; встановлення причин і умов, що сприяють порушенню вимог правових норм; вжиття заходів щодо притягнення до правової відповідальності винних осіб» [2, с. 141].

Таке ж об'ємне за формою, проте, дещо інше за змістом поняття державного контролю наводить Т. Маматова. Вона вказує, що «державний контроль (правовий компонент) – це реалізація функції втручання держави в діяльність організацій будь-яких сфер діяльності у разі виникнення загрози безпеці (людини, держави, навколишнього середовища); державний контроль (функціональний компонент) – це процес вироблення коригувальних дій, що базується на порівнянні фактичного та заявленого стану об'єкта відповідно до визначених критеріїв; державний контроль (інформаційний компонент) – це виявлення фактів або намірів, що можуть призвести до виникнення загрози безпеці (людини, держави, навколишнього середовища)» [3, с. 23–26].

На мою думку, перший підхід доцільно використати для визначення контролю у *вузькому значенні*, а саме – як контрольної діяльності лише державних органів (органів законодавчої, виконавчої та судової влади). У передбачених законом випадках державний контроль (у вузькому значенні) можуть здійснювати органи місцевого самоврядування та громадські організації, проте, лише за умови делегування їм державою (насамперед, органами виконавчої влади) відповідних функцій та повноважень, під якими в Концепції адміністративної реформи розуміються «функції, повноваження (права і обов'язки), що їх набуває певний суб'єкт (орган чи посадова особа) шляхом передачі йому для виконання від іншого суб'єкта за власним рішенням останнього або на підставі норми закону».

«Делегування» означає, як правило, передачу функцій, повноважень на певний час із збереженням у делегуючого суб'єкта права повернути їх до власного виконання. Водночас, делегуючий суб'єкт набуває права контролю за станом і наслідками виконання делегованих функцій, повноважень; він може також фінансувати із власних коштів їх здійснення, передавати у користування необхідні для цього майнові об'єкти [4].

Результати контролю за діяльністю вищих навчальних закладів виражаються як в забезпеченні стабільного розвитку освіти в Україні, так і в забезпеченні дотримання встановлених нормативів щодо: втілення державної політики у галузі вищої освіти, дотримання нормативно-правових актів про вищу освіту в усіх вищих навчальних закладах незалежно від форми власності і підпорядкування; навчальних планів, які визначають графік навчального процесу, перелік, послідовність та час вивчення навчальних дисциплін, форми навчальних занять та терміни їх проведення, а також форми проведення підсумкового контролю; дотримання вимог стандартів вищої освіти; фінансово-господарської діяльності вищого навчального закладу; умов, передбачених рішенням про заснування вищого навчального закладу. Безумовно, слід зазначити, що в управлінській діяльності контроль за діяльністю вищих навчальних закладів виступає як самостійна функція процесу управління і як один з елементів організації виконання рішення.

Список бібліографічних посилань

1. Кичилюк Т. С. Державний контроль за використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2007. 232 с.

2. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні. Харків : Фоліо, 2002. 176 с.

3. Маматова Т. Трактування поняття «державний контроль» у сучасному законодавстві України та його уточнення. *Вісник державної служби України.* 2004. № 1. С. 23–26.

4. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98. *Офіційний вісник України.* 1999. № 21. С. 32.

Одержано 01.11.2017